

קריאת התורה THE PERSONAL REQUESTS MADE BEFORE AND AFTER

It is difficult not to notice the number of personal requests we make just before קריאת התורה and just after. We already noted the number of personal requests that are found in ברך שמיא. There are also a number of personal requests found in אב הרחמים:

אב הרחמים, (1) הוא ירחם עם עמוסים, (2) ויזכר ברית איתנים, (3) ויציל נפשותינו מן השעות הרעות, (4) ויגער ביצר הרע מן הנשואים, (5) ויחן אותנו לפליטת עולמים, (6) וימלא משאלותינו במדה טובה ישועה ורחמים.

We can trace the evolution of this practice. In סדר רב עמרם גאון the personal requests follow קריאת התורה:

סדר רב עמרם גאון סדר שני וחמישי ד"ה ופותחין הארון ופותחין הארון ואומר כי גדול אתה... אחד א-להינו... ונוטל ספר תורה מן התיבה ואומר גדלו לה'... ועונין, הצבור. רוממו ה' א-להינו... ה' הושיעה... ואומר שליח צבור כי שם ה'... יהי שם ה'... ממזרח שמש... מהולל אקרא... ויאמר: מסוף העולם... הוא ימלוך... הכל הבו... כהן קרב... ועונין הצבור. תורת ה'... עדות ה'... פקודי ה'... מצות ה'... ה' אחד... ה' עז... ועולה הכהן... ועולה לוי... ועולה עוד ישראל... וגולל ס"ת ובגללו אומר: יהי רצון מלפני השמים לרחם את בית חיינו ולהשיב שכנינו לתוכו במהרה בימינו. ואמרו אמן. יהי רצון מלפני השמים. לרחם על פליטתנו. ולעצור את המגפה ואת המשחית מעלינו. ומעל עמו ישראל ואמרו אמן. יהי רצון מלפני השמים, לקיים לנו את כל חכמי ישראל, הם ובניהם ותלמידיהם בישראל. בכל מקומות מושבותיהם, ואמרו אמן. יהי רצון מלפני השמים שנשמע ונתבשר בשורות טובות מארבע כנפות הארץ ואמרו אמן. ומברך: מי שברך אברהם יצחק ויעקב אבותינו. הוא יברך את אחינו ואחיותינו בני ישראל הבאים בכנסיות לתפלה ולצדקה. הקב"ה ישמע בקול תפלתם ויעשה חפצם וימלא משאלותם בטוב. ואמרו אמן. אחינו ישראל ואנוסי ישראל הנתונים בשביה ובצרה. המקום ברוך הוא ירחם אותם. ויושיעם בעבור שמו הגדול. ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה. ואמרו אמן. יהי הסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך.

In the שבת on קריאת התורה we find that personal requests are made before מחזור ויטרי: מחזור ויטרי סימן קסה ד"ה על הכל-על הכל יתגדל ויתקדש... כרצונו וכרצון יריאיו... צור העולמים... היושב במרחבי... כקדושתו על החיות... ובכן יתקדש בנו... שירו לא-להים... ונראהו עין בעין... ככת' כי עין... ונ' ונגלה... תגלה ותראה... ויחון וירחם... אב הרחמים הוא ירחם על העמוסים ויזכור ברית איתנים ויציל נפשותינו מן השעות הרעות ויגער יצר הרע מן הנשואים ויחון עלינו בפליטת עולמים. וימלא משאלות ליבנו במדת טובה ישועה ורחמים ויעזרינו ויגן בעדינו ויושיע כל חוסי בו ונאמר אמן:

What prompted the practice to include personal requests before קריאת התורה and just

after? The answer may lie in the source for קריאת התורה on Mondays and Thursdays:

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פב' עמ' א'–ויר' תנחום ור' בריים אמרי משום זקן אחד, ומנו? ר' יהושע בן לוי: עשרה תנאין התנה יהושע. עשרה תקנות תיקן עזרא: שקורין במנחה בשבת, וקורין בשני ובחמישי... שיהו קוראין במנחה בשבת, משום יושבי קרנות. ושיהו קוראין בשני ובחמישי, עזרא תיקן? והא מעיקרא הוה מיתקנא! דתניא: (שמות ט"ו) וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים, דורשי רשומות אמרו: אין מים אלא תורה, שנאמר: (ישעיהו נ"ה) הוי כל צמא לכו למים, כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה נלאו, עמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת, וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי, וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת, כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה! מעיקרא תקנו חד גברא תלתא פסוקי, אי נמי תלתא גברי תלתא פסוקי, כנגד כהנים לויים וישראלים, אתא הוא תיקן תלתא גברי ועשרה פסוקי, כנגד עשרה בטלנין.

How should we understand this גמרא?

תוספות מסכת בבא קמא דף פב' עמ' א'–כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה – ואם תאמר מאי שנא שתיקנו שני וחמישי? ויש לומר משום דאמר במדרש: משה רבינו, עליו השלום, עלה בחמישי לקבל לוחות האחרונות וירד בשני ונתרצה לו המקום ולפי שהיה עת רצון באותה עלייה וירידה קבעו בשני וחמישי ולכך נמי נהגו להתענות בב' וה'.

The מכילתא דרבי ישמעאל has a different interpretation:

מכילתא דרבי ישמעאל בשלה – מס' דויסע פרשה א ד"ה ויסע משה – דורשי רשומות אמרו ולא מצאו מים. דברי תורה שנמשלו למים ומנין שנמשלו למים שני' הוי כל צמא לכו למים (ישעיהו נה א) לפי שפרשו מדברי תורה שלשת ימים לכך מרדו ולכך התקינו להם הנביאים והזקנים שיהיו קורין בתורה בשבת בשני ובחמישי.

The interpretation that most likely led to the inclusion of personal requests just before קריאת התורה and just after is the following:

ספר כלבו סימן כ' ד"ה ואחר מוציאין–ואחר מוציאין ספר תורה וקורין בה ג' בפרשת השבוע, כי כן תקן להם עזרא לישראל שיהיו קורין בתורה בשני ובחמישי כדי שלא יהיו עומדים שלשה ימים בלא תורה, שכל העומד שלשה ימים בלא תורה אויבים נופלים עליו שנאמר (שמות טו, כב) וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים, ואין מים אלא תורה שנאמר (ישעיהו נה, א) הוי כל צמא לכו למים, וכתוב בתריה (שמות יז, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל.

The כלבו's interpretation is embellished by the לבוש תכלת:

לבוש תכלת אורה היים סימן קלה' הלכות קריאת ספר תורה וסדרה – א'–ומפני שמרבין בתחנונים בשני וחמישי כמו שכתבנו, לכך קורין גם כן בתורה בשני הימים הללו, שתגין עלינו זכות קריאתה בכל צרתינו.

The כלבו is the one who connects the attack by עמלק to the failure of ישראל to learn תורה for three days. That view of קריאת התורה opened the door to including personal requests before קריאת התורה and just after.

TRANSLATION OF SOURCES

'א-תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פב' עמ' א' R. Tanhum and R. Barias stated in the name of a certain sage, who was R. Joshua b. Levi, that ten stipulations were laid down by Joshua.'The [following] ten enactments were ordained by Ezra: That the law be read [publicly] in the Minhah service on Sabbath; that the law be read publicly on Mondays and Thursdays . . . 'That the law be read publicly in the Minhah service on Sabbath:' on account of shopkeepers who during the weekdays have no time to hear the reading of the Law.

'That the law be read publicly on Mondays and Thursdays.' But was this ordained by Ezra? Was this not ordained even before him? For it was taught: 'And they went three days in the wilderness and found no water, upon which those who expound verses metaphorically said: water means nothing but Torah, as it says: Ho, everyone that thirsts come you for water. It thus means that as they went three days without Torah they immediately became exhausted. The prophets among them thereupon rose and enacted that they should publicly read the law on Sabbath, make a break on Sunday, read again on Monday, make a break again on Tuesday and Wednesday, read again on Thursday and then make a break on Friday so that they should not be kept for three days without Torah.' Originally it was ordained that one man should read three verses or that three men should together read three verses, corresponding to Kohanim, Leviim and Israelites. Then Ezra came and ordained that three men should be called up to read, and that ten verses should be read, corresponding to ten batlanim (The ten persons released from all obligations and thus having leisure to attend to public duties, and to form the necessary quorum for synagogue services).

א-כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה Why did they specifically choose Mondays and Thursdays? It is based on a Midrash: Moshe Rabbeinu, may his memory be blessed, alighted Har Sinai on a Thursday to receive the second set of the Ten Commandments and came down on a Monday. G-d looked upon this favorably. Since the period he spent between the Thursday and the Monday was a favorable time, our Sages established the practice of reading the Torah on Mondays and Thursdays. For the same reason, Mondays and Thursdays were chosen as the days to hold public fasts.

א-מכילתא דרבי ישמעאל בשלח – מס' דויסע פרשה א ד"ה ויסע משה water-this represents words of Torah that are compared to water. Where do we find this comparison? In the verse: Ho, everyone that thirsts come you for water (Yeshayahu 55, 1). The Jews rebelled because they were separated from Torah for a period of three days. As a result, the prophets and elders among them established the practice of reading the Torah on Mondays and Thursdays.

ספר כלבו סימן כ' ד"ה ואחר מוציאין - Then we remove the Sefer Torah and three read from the Parsha of the week. Ezra instituted for the Jewish People that they should read the Torah on Mondays and Thursdays so that three days do not pass without the People hearing the words of the Torah. Ezra feared that if they were not to hear Torah for three days, the enemies of the Jewish People would attack them. This rule was derived from that which is written: (Shemos 15, 22) they traveled for three days in the desert and did not find water. The word "water" in that verse represents Torah as it is written: (Yeshayahu 55, 1) all who are thirsty go to the water. In the section after (Shemos 17, 8) we find: Amalek came and waged war on the Jewish People.

לבוש תכלת אורח חיים סימן קלה' הלכות קריאת ספר תורה וסדרה - א' - Because it is a time that we add supplications as we wrote, it was also set as the time to read from the Torah on those two days so that in its merit, the Torah reading will serve as a shield from all our troubles.

SUPPLEMENT

אב הרחמים The Wording of

The תפלה of אב הרחמים contains some unusual wording. Below are some of the sources and some of the explanations for the wording:

ישעיהו פרק מו, ג' – שָׁמְעוּ אֵלַי בַּיּוֹם וְכָל שְׂאֵרֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַעֲמֹסִים מִנִּי בְטֶן הַנְּשִׂאִים מִנִּי רֶחֶם:

Translation: Listen to me, House of Jacob, and all the remnant of the House of Israel, who are borne by Me from birth, who are carried from the womb

רש"י ישעיהו פרק מו פסוק ג-העמוסים מני בטן – מאז נולדתם בבית לבן הארמי עמסתי אתכם על זרועותי כי מאז עמדו עליכם עכו"ם בכל דור ודור. ולא כעכו"ם שהיו עומסים ונשאים את אלהיהם כמו שאמור למעלה אבל אתם עמוסים ונשואים בזרועותי:

רד"ק ישעיהו פרק מו פסוק ג-העמוסים מני בטן – אתם עמוסים ונשואים מבטן ומרח' אמכם, וכן אשא ואסבול עלי אתכם עד שיבה, כלומר כל ימיכם לא אטוש אתכם, או אמר ועד שיבה שצריך יותר סבל וסעד, רוצה לומר כי בכל עת שתהיו בצרה אני אסבול אתכם, וכן אמר דוד עליך השלכתי מרחם:

שמות רבה (וילנא) פרשה כה ד"ה ט ויצא העם-ט- ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו, הה"ד (תהלים סח) ברוך ה' יום יום, אמר הקב"ה לישראל במדה שאדם מודד בה מודדין לו, אני נתתי לכם את התורה שתהיו עוסקים בה יום יום שנאמר (משלי ח) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום, וכן (ישעיה נח) אותי יום יום ידרושון, חיכם שאשביע אתכם לחם מן השמים יום ביומו שנאמר (שמות טז) ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתנו וגו', ולא עוד אלא שאני מברך אתכם יום יום שנאמר (תהלים סח) ברוך ה' יום יום יעמם לנו, וכשאתם עושים רצוני אני קורא אתכם העמוסים מני בטן ומעמים אני לכם כוס ישועות בזכות בית המקדש שנקרא אבן מעמסה שנאמר (זכריה יב) והיה ביום ההוא אשים את ירושלים וגו'.

מחזור ויטרי סימן קסה ד"ה על הכל-אב הרחמים הוא ירחם על העמוסים. ישר' שכת' בהן העמוסים מני בטן (ישעיה מו) ויזכור ברית איתנים אבות נקראו איתנים. שני' (מלכים א ו) בירה האיתנים בהג. ואמרי' בירה שנולדו בו איתני עולם. וזכות אבות קיימת. כמה שני' כי

א- רחום י-י א-להיך וגו'. ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם (דברים ד): מכלל דעדיין היא קיימת. ולא כההיא דרשה דשבת דא' תמה זכות אבות: ויגער יצר הרע מן הנשואים. ישראל שכתוב בהן (ישעיה מז) הנשואים מני רחם. וכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט):

פירושי סידור התפילה לרוקה [צו] תפיסת התורה עמוד תקמט-אב הרחמים הקב"ה הוא אב הרחמים כי אף ברוגז רחם תזכור. הוא ירחם עם עמוסים הם ישראל העמוסים מני בטן. העמוסים כמו יעמוס לנו כמו נשואים לשמו מבטן, וגם נשואים נשואים מני בטן מיום היותם נשואים הם. ויזכור ברית איתנים, יזכור ברית האבות שירחם בניהם, כמו בירח האיתנים ירח שנולדו בו איתני עולם. ויצל נפשותינו מן השעות הרעות ימלט ויבדיל נפשותינו מן שעות הצופות המתרגשות לעולם. ויגער יצר הרע מן הנשואים יגער לשון נזיפה, כמו ויגער בו אביו, כלומר יגער ה' בך השטן הוא יצר הרע, יגער ביצר מחשבות און שמטעה את בני אדם. יגער שיסיר תולדת יצר הרע מישראל הנשואים מני בטן, וכן ואשא אתכם על כנפי נשרים, וכן ישאהו על אברתו.

ויחון עלינו לפליטת עולמים יתן חנינותו עלינו לתת לנו תחינה, ויהיה לנו פליטה הנשארה לעולמי עד. וימלא משאלותינו במידה טובה ורחמים ימלא ה' כלומ' משאלותיך, שיעשה כמו שאנו שואלים ממנו במידה טובה ורחמים שייטיב וירחם עלינו.